

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

**finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa
Wyższego**

w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Warszawa/ Mazowsze/ Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Biblioteka i Zbiory Ordynacji Przewdzieckich

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Kolekcja prywatna

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Prywatna biblioteka czynna w 2 poł XIX w. w Warszawie, udostępniana badaczom historii Polski, uzupełniona zbiorami muzealnymi, przede wszystkim malarstwa. Zlokalizowana w pałacu przy. Ul. Foksal, zbombardowanym we wrześniu 1939 (resztki biblioteki i kolekcji zniszczone podczas powstania warszawskiego 1944).

Daty działalności / zakres czasowy:

1870-1944

Dostępność

Częściowa, na podstawie prośby do właściciela; w latach międzywojennych dostępna dla badaczy i studentów na podstawie pisemnej rekomendacji profesora

Typ instytucji w relacji wobec pamięci

Komemoratywny/ mnemoniczny

Rodzaj pamięci

narodowa

Obszar pamięci/ nośnik pamięci

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	XXX	1856-1880 d. pałac Walickich nabyty w 1852 od Anieli Chudzyńskiej (ul. Rymarskiej 2 i róg Senatorskiej) 1880-1939 pałac przy ul. Foksal
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	XXX	
GODZINY OTWARCIA	XXX	Wtorki, czwartki, soboty 17:00-19:00
DYREKTORZY	XXX	Wdowiszewski Zygmunt
ZARZĄDCA	XXX	Rajnold Przedziecki
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptow any)		Budynek Biblioteki przy ul. Foksal wzniesiony 1878-1879 (proj. M. Berent); rozbudowany 1891-1892 (J. Huss)

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

--

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

--

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

--

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Przedziecki Aleksander (1814-1871) z Czarnego Ostrowa na Ukrainie, historyk i historyk sztuki, mecenas, znawca, członek Heroldii Królestwa Polskiego, zdobył wykształcenie w Liceum Krzemienieckim oraz w zakresie historii, filologii i prawa na uniwersytecie w Berlinie. W latach 30. i 40. podróżował po Europie, po czym osiadł na stałe w Warszawie, a dzięki odziedziczonemu majątkowi, a także dochodom z Hotelu Europejskiego i pensji wiceprezesa Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej mógł w pełni poświęcić się badaniom nad dziejami kraju. Był wydawcą tekstów źródłowych (np. *Kronik Wincentego Kadłubka* oraz dzieł Jana Długosza), pisarzem i publicystą, a także wraz z Rastawieckim współwydawcą pierwszego swego rodzaju inwentarza polskiego artystycznego stanu posiadania pt. *Wzory sztuki średniowiecznej z epoki Odrodzenia po koniec XVII wieku* (1853-1869); przez pewien czas był też właścicielem „Gazety Codziennej”. Bardzo aktywnie uczestniczył w życiu kulturalnym stolicy, należał do redakcji „Biblioteki Warszawskiej” i Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, został jednym z kuratorów

Muzeum Świdzińskiego wyznaczonym w testamencie kolekcjonera.

Przedziecki Konstanty (1846-1897) społecznik, współfundator badań i restauracji grobów królewskich, członek komitetu pomnika Mickiewicza, członek korespondent poznańskiego TPN, publicysta i krytyk artystyczny, był również archeologiem i kolekcjonerem

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Nieznany z nazwiska archiwista w Czarnym Ostrowie był zatrudniony przez Aleksandra Przedzieckiego

Drozdowski (od 1883) weteran powstania styczniowego

Włodarski Aleksander (-1932)

Wdowiszewski Zygmunt (1936-1944) dyrektor Biblioteki i Zbiorów Ordynacji Przedzieckich, historyk, genealog, heraldyk, numizmatyk, archiwista

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Szczegółowa historia instytucji

1750 (ok.) biblioteka rodowa i kolekcja z Czarnego Ostrowa na Podolu po śmierci Michała Serwacego Wiśniowieckiego przeszła w ręce Antoniego Przezdzieckiego

1842 przeniesienie zbiorów do Warszawy

1852 zbiory zlokalizowane w d. kamienicy Walickich na przy ul. Rymarskiej

1870 budowa gmachu pałacu z adaptacją specjalnych wnętrz na bibliotekę i ekspozycję muzealną

1878-1879 przebudowa biblioteki

1891-1892 rozbudowa budynków bibliotecznych (osobna kamienica)

1913-1921 ordynacja Przezdzieckich utworzona z dóbr Tyzenhauz (Alt-Lassen) i kilku innych majątków w Kurlandii, wkrótce okazała się ona pozbawiona podstaw finansowych, gdyż tworzące je majątki po wojnie znalazły się na terenie Łotwy; w okresie międzywojennym bibliotekę utrzymywano z czynszów za mieszkania wynajmowane w Warszawie.

1939 we wrześniu pałac przy ul. Foksal zbombardowany (spalony i zburzony)

1940 resztki biblioteki i zbiorów artystycznych ukryte w mieszkaniu krytyka literackiego L. Piwińskiego i konspiracyjnie udostępniane badaczom

1944 ostateczne zniszczenie zbiorów podczas powstania warszawskiego

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Biblioteka: 60 000 vol. 500 rękopisów

Archiwum: 800 dokumentów, 350 map i atlasów

Zbiór rysunków: 10 000

Malarstwo polskie i europejskie" ok. 200

zbiory archeologiczne

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Domenichino *Komunia św. Hieronima* replika obrazu ze zbiorów watykańskich przywieziona z Włoch przez Michała Przeddzieckiego w l. 1770.

NN, *Portret Kazimierza Jagiellończyka (XV)* z katedry kolońskiej
Dirck Bouts, *Przenośny ołtarzyk Zofii Jagiellonki*

Strategia pozyskiwania zbiorów

Dziedzictwo rodowe, zakupy, darowizny

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Dzieła sztuki wykorzystywane były dla dekoracji wnętrz; w czytelni bibliotecznej znajdowały się portrety przodków i w witrynach medale (XVI-XVII) oraz zbroja (XV/XVI) i zbiory archeologiczne

Wystawy czasowe

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- CHWALEWIK E., t. II, 1926-1927
- WADOWISZEWSKI Z., *Straty artystyczne i kulturalne zbiorów Przeddzieckich w Warszawie*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, IX, 1958, s. 353-405
- KOŚKA M., *Uczony, kolekcjoner i wydawca – hrabia Aleksander Przeddziecki, „starożytnik” warszawski epoki międzypowstaniowej*, „Miscellanea Historico-Archivistica” 14, 2002, 2. 62-70;
- AJEWSKI K., *O trzech bibliotekach ordynackich w Warszawie. W 60 rocznicę zniszczenia*, „Muzeałnictwo”, 2004, 9-18;
- AJEWSKI K., *Trzy ordynackie kolekcje artystyczne w Warszawie*, w: Rottermund A., (red.), *200 lat muzealnictwa warszawskiego. Dzieje i perspektywy*, Warszawa 2006, s. 193-217;
- SAPAŁA P., *Biblioteka Przeddzieckich i jej zbiory*, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, 42, 2011, s. 273-318;

Warszawa, Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Zbiór Zygmunta Wdowiszewskiego

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Ciekawe cytaty

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Tomasz F. de Rosset

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	